

PRZEWODNIK PO DZIAŁANIU

ZALESIANIE I TWORZENIE TERENÓW ZALESIONYCH

PROW 2014-2020

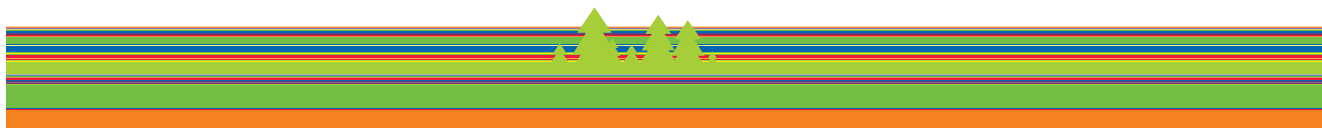

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie.”

Institucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich
na lata 2014-2020 - Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach pomocy technicznej
Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Publikacja opracowana przez Departament Płatności Bezpośrednich Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

PRZEWODNIK PO DZIAŁANIU

ZALESIANIE I TWORZENIE TERENÓW ZALESIONYCH

PROW 2014-2020

Warszawa, 2016 r.

Tytuł:
PRZEWODNIK PO DZIAŁANIU
ZALESIANIE I TWORZENIE TERENÓW ZALESIONYCH
PROW 2014-2020

Zdjęcie na okładce:
all-free-download.com

Autorzy zdjęć:
Elżbieta Budka, Mieczysław Paradowski
all-free-download.com, pexels.com

Niniejsza broszura ma charakter wyłącznie informacyjny.
Treść broszury nie może być podstawą do jakichkolwiek roszczeń prawnych.
Informacje zawarte w broszurze są zgodne ze stanem prawnym
obowiązującym na dzień złożenia broszury do druku.
Mogą one ulec zmianie w wyniku nowelizacji przepisów prawa.

Copyright © by Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Warszawa 2016

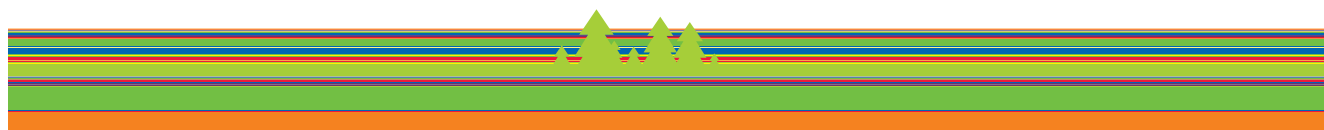
Całość ani poszczególne części tego opracowania
nie mogą być reprodukowane w jakikolwiek sposób
i rozpowszechniane bez uprzedniej zgody
Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Wydanie I

Skład i druk:

Drukarnia Częstochowskie Zakłady Graficzne Sp. z o.o.
Al. NMP 52, 42-217 Częstochowa
tel. 34 343 04 34, fax 34 365 11 64
e-mail: drukarnia@czg.pl www.czg.pl

Spis treści

1. Wstęp	5
2. Podstawy prawne	6
2.1. Unijne	6
2.2. Krajowe	7
3. Dlaczego warto skorzystać z działania?	7
4. Beneficjenci	8
5. Grunty kwalifikujące się do przyznania pomocy	8
5.1. Powierzchnia objęta pomocą na zalesianie	9
5.2. Grunty z sukcesją naturalną	9
6. Grunty niekwalifikujące się do przyznania pomocy	10
7. Forma i wysokość pomocy	10
7.1. Wysokość stawek pomocy na zalesianie	12
8. Wnioskowanie o pomoc	13
8.1. Kryteria wyboru operacji	13
9. Wymogi środowiskowe	16
10. Plan zalesienia	16
10.1. Kompleks do zalesienia	17
10.2. Gatunki drzew do zalesienia	17
10.3. Zabiegi ochronne wykonywane na uprawie leśnej	19
11. Wykonanie zalesienia	19
12. Zobowiązania	20
13. Przekwalifikowanie zalesionego gruntu na grunt leśny	21
14. Kary i sankcje	21
15. Przykłady wyliczenia pomocy	23
16. Realizacja przedsięwzięcia – krok po kroku	26
17. Niezbędna dokumentacja w ramach poszczególnych etapów ubiegania się o pomoc	28
18. Słowniczek i ważne skróty	31
19. Adresy instytucji zaangażowanych w PROW na lata 2014–2020	32

1. Wstęp

Współcześnie nie sposób nie doceniać wielofunkcyjnego znaczenia lasu. Jego rola nie jest już ograniczana jedynie do produkcji surowca drzewnego, ale uwzględnia również szereg funkcji pozaprodukcyjnych tj. środowiskowych, społecznych czy ochronnych.

Ekosystemy leśne odgrywają niezmiernie ważną rolę w procesie wiązania dwutlenku węgla (CO₂) i jego wyłączenia z obiegu na całe dziesięciolecia. Jest to bardzo istotne, gdyż CO₂ uważany jest za jeden z głównych gazowych składników powietrza, powodujących powstawanie efektu cieplarnianego. Stąd m.in. wynika tak duża rola lasów w zapobieganiu i łagodzeniu zmian klimatycznych. Ponadto, ekosystemy leśne znacząco zmniejszają występowanie niekorzystnego zjawiska jakim jest erozja gleby, przeciwdziałają powstawaniu powodzi, lawin i osuwisk ziemnych. Mają również korzystny wpływ na gospodarkę wodną. Nie można zapominać również o ich funkcji społecznej służącej kształtowaniu korzystnych warunków zdrowotnych i rekreacyjnych dla społeczeństwa.

Jednocześnie grunty charakteryzujące się niską przydatnością dla rolnictwa stanowią potencjalny obszar dla zakładania upraw leśnych, jak również kształtowania struktury krajobrazu obszarów wiejskich. Przeznaczenie takich gruntów do zalesienia, stwarza alternatywę dla produkcji rolnej.

Mając powyższe na uwadze w polskim Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW 2014-2020) przewidziano działanie „Inwestycje w rozwój obszarów leśnych i poprawę żywotności lasów”, realizowane poprzez poddziałanie „Zalesianie i tworzenie terenów zalesionych”.

W niniejszej broszurze pragniemy, zaprezentować Państwu działanie zalesieniowe, jako instrument, który oprócz realizacji wspomnianych wyżej celów środowiskowych daje szansę polskim rolnikom na zagospodarowanie ziemi o słabej jakości.

2. Podstawy prawne

2.1. Unijne

1. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 (Dz. U. L 347 z 20.12.2013, str. 487-548, z późn. zm.);
2. Rozporządzenie Delegowane Komisji (UE) nr 807/2014 z dnia 11 marca 2014 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i wprowadzające przepisy przejściowe (Dz. U. L 227 z 31.7.2014, str. 1-17, z późn. zm.);
3. Rozporządzenie Wykonawcze Komisji (UE) nr 808/2014 z dnia 17 lipca 2014 r. ustanawiające zasady stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) (Dz. U. L 227 z 31.7.2014, str. 18-68, z późn. zm.);
4. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, zarządzania nią i monitorowania jej oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 352/78, (WE) nr 165/94, (WE) nr 2799/98, (WE) nr 814/2000, (WE) nr 1290/2005 i (WE) nr 485/2008 (Dz. U. L 347 z 20.12.2013, str. 549-607, z późn. zm.);
5. Rozporządzenie Delegowane Komisji (UE) nr 640/2014 z dnia 11 marca 2014 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 w odniesieniu do zintegrowanego systemu zarządzania i kontroli oraz warunków odmowy lub wycofania płatności oraz do kar administracyjnych mających zastosowanie do płatności bezpośrednich, wsparcia rozwoju obszarów wiejskich oraz zasady wzajemnej zgodności (Dz. U. L 181 z 20.6.2014, str. 48-73, z późn. zm.);
6. Rozporządzenie Wykonawcze Komisji (UE) nr 809/2014 z dnia 17 lipca 2014 r. ustanawiające zasady stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 w odniesieniu do zintegrowanego systemu zarządzania i kontroli, środków rozwoju obszarów wiejskich oraz zasady wzajemnej zgodności (Dz. U. L 227 z 31.7.2014, str. 69-124, z późn. zm.);
7. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1307/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające przepisy dotyczące płatności bezpośrednich dla rolników na podstawie systemów wsparcia w ramach wspólnej polityki rolnej oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 637/2008 i rozporządzenie Rady (WE) nr 73/2009 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 608, z późn. zm.);
8. Rozporządzenie (UE) nr 1310/2013 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające niektóre przepisy przejściowe w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz zmieniające rozporządzenie (UE) nr 1305/2013 Parlamentu Europejskiego i Rady w zakresie środków i ich rozdziału w odniesieniu do roku 2014, a także i zmieniające rozporządzenie Rady (WE) nr 73/2009 oraz rozporządzenia (UE) nr 1307/2013, (UE) nr 1306/2013 i (UE) nr 1308/2013 Parlamentu Europejskiego i Rady w zakresie ich stosowania w roku 2014 (Dz. U. L 347 z 20.12.2013, str. 865-883);
9. Rozporządzenie Komisji (UE) nr 702/2014 z dnia 25 czerwca 2014 r. uznające niektóre kategorie pomocy w sektorach rolnym i leśnym oraz na obszarach wiejskich za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz. U. L 193 z 1.7.2014, str. 1-75).

2.2. Krajowe

1. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014–2020:
<http://www.minrol.gov.pl/Wsparcie-rolnictwa/Program-Rozwoju-Obszarow-Wiejskich-2014-2020>
2. Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (Dz. U. poz. 349 z późn. zm.);
3. **Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 maja 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy w ramach działania „Inwestycje w rozwój obszarów leśnych i poprawę żywotności lasów”, objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (Dz. U. z 2015 r. poz. 655 oraz z 2016 r. poz. 321) – zwane rozporządzeniem zalesieniowym;**
4. Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2015 r. poz. 2100, z późn. zm.);
5. Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o leśnym materiale rozmnożeniowym (Dz. U. z 2015 r. poz. 1092i poz. 1893);
6. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2015 r. poz. 1651, z późn. zm.);
7. Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016 r. poz. 353, z późn. zm.).

3. Dlaczego warto skorzystać z działania?

Zalesienia mają ogromną wartość dla ochrony klimatu, gleb i wód. Ponadto wzmacniają ekologiczną stabilność obszarów leśnych poprzez zmniejszenie fragmentacji kompleksów leśnych i tworzenie korytarzy ekologicznych, jednocześnie podnosząc wartość rekreacyjną regionu. Nie bez znaczenia jest również fakt, iż płatności na zalesienie można uzyskać do gruntów niskich klas bonitacji lub wyłączonych z produkcji rolnej, co stanowi alternatywę dla ich sposobu zagospodarowania.

4. Beneficjenci

Działanie zalesieniowe skierowane jest do rolników (osób fizycznych lub prawnych), którzy są właścicielami lub współwłaścicielami gruntów przeznaczonych do zalesienia lub grunty te są własnością małżonka.

O pomoc może wnioskować rolnik, któremu został nadany numer identyfikacyjny w trybie przepisów o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności.

Beneficjentem mogą być również jednostki samorządu terytorialnego i jednostki organizacyjne gmin, powiatów oraz województw, jednakże przyznawana im pomoc obejmuje jedynie koszty założenia uprawy leśnej tzw. wsparcie na zalesienie.

5. Grunty kwalifikujące się do przyznania pomocy

Zalesienia w ramach PROW 2014–2020 mogą być wykonywane na gruntach wykazanych w ewidencji gruntów i budynków, jako grunty rolne, z wyłączeniem trwałych użytków zielonych i pastwisk trwałych. Ponadto, grunty powinny być przeznaczone do zalesienia w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. Jeśli gmina nie posiada tego planu, wówczas powinna wydać zaświadczenie, że zalesienie gruntów nie jest sprzeczne z ustaleniami studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, a w przypadku braku planu i studium powinna zostać wydana dla tych gruntów decyzja o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

5.1. Powierzchnia objęta pomocą na zalesianie

Kryterium uzyskania pomocy stanowi również powierzchnia i szerokość gruntów przeznaczonych do zalesienia. Powierzchnia ta powinna wynosić, co najmniej 0,1 ha, przy szerokości większej niż 20 m. Odstąpienie od kryterium szerokości jest przewidziane jedynie w przypadku, gdy grunt graniczy z lasem lub obszarem zalesionym.

W ciągu całego okresu trwania PROW 2014–2020, pomoc na zalesianie udzielana jest jednemu rolnikowi do powierzchni nie większej niż 20 ha.

W ramach powierzchni planowanej do zalesienia należy uwzględnić odległość 2 m od granicy sąsiedniego gruntu stanowiącego własność innego podmiotu. Powierzchnię pozostającą w tak wydzielonym pasie wlicza się do powierzchni zalesienia uprawnionej do przyznania premii pielęgnacyjnej i premii zalesieniowej.

5.2. Grunty z sukcesją naturalną

W ramach działania zalesieniowego można ubiegać się o pomoc do gruntów, na których zaszły zmiany w zbiorowiskach roślinnych, których skutkiem jest pojawienie się roślinności drzewiastej w sposób naturalny. Przyjęto zasadę, iż średni wiek drzew i krzewów pochodzących z sukcesji naturalnej nie może przekraczać 20 lat.

Aby uznać grunt za grunt z sukcesją naturalną drzewa gatunków rodzimych muszą występować w kępach o powierzchni co najmniej 5 arów, a ich liczba na hektar:

- musi wynosić nie mniej niż 50% liczby sadzonek drzew na hektar określonej w tabeli 1 w odniesieniu do poszczególnych gatunków drzew – w przypadku drzew o średniej wysokości do 0,5 m,
- musi wynosić nie mniej niż 30% liczby sadzonek drzew na hektar określonej w tabeli 1 w odniesieniu do poszczególnych gatunków drzew – w przypadku drzew o średniej wysokości powyżej 0,5 m.

Pomoc na zalesienia z sukcesją naturalną przysługuje do gruntów, na których powierzchnia wszystkich kęp samosiewu zajmuje nie mniej niż 10% powierzchni gruntu.

Tabela 1. Liczba sadzonek drzew na hektar

Lp.	Gatunek drzewa	Liczba sadzonek w tys. sztuk na ha ¹
1	Sosna	8-10
2	Świerk	3-5
3	Jodła	4-8
4	Modrzew	1,5-3
5	Dąb	6-8
6	Buk	6-8
7	Inne liściaste	4-6

6. Grunty niekwalifikujące się do przyznania pomocy

- Obszary Natura 2000 bez obowiązujących planów ochrony (PO) lub planów zadań ochronnych (PZO). Ograniczenie to związane jest z koniecznością stworzenia planów zarządzania określających grunty, których zalesienie nie stoi w sprzeczności z wymogami ochrony cennych gatunków roślin i zwierząt oraz siedlisk priorytetowych, a więc jest zgodne z dyrektywą 2009/147/WE oraz dyrektywą 92/43/EWG. Jeżeli opracowane plany ochrony będą przewidywały możliwość dokonywania zalesień na niektórych obszarach Natura 2000, wówczas jeżeli nie będzie to kolidowało z celami ochrony tych obszarów będzie istniała możliwość ich zalesienia.
- Trwałe użytki zielone (TUZ) i pastwiska trwałe.
- Zagajniki o krótkiej rotacji, plantacje choinek oraz drzew szybko rosnących.
- Grunty, które nie zostały wykazane w ewidencji gruntów i budynków jako grunty rolne.

7. Forma i wysokość pomocy

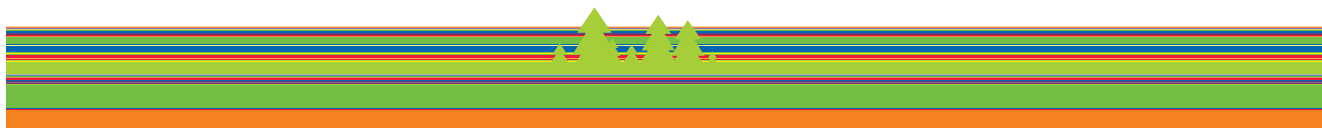
Pomoc udzielana w ramach działania zalesieniowego przyjmuje trzy formy, odpowiadające poszczególnym rodzajom wspieranych przedsięwzięć, niezbędnych w trakcie kolejnych etapów procesu zalesiania:

- 1. Wsparcie na zalesienie** – stanowi jednorazową, zryczałtowaną płatność z tytułu poniesionych kosztów wykonania zalesienia oraz ewentualnych poprawek w drugim roku (wysokość od 4 984 zł/ha do 7 624 zł/ha)², dodatkowo jego ogrodzenia (8,82 zł/mb) lub zabezpieczenia drzewek 3 palikami (1 132 zł/ha). Wypłacane jest w pierwszym roku wykonania zalesienia jedynie do gruntu, na którym wprowadzone są nasadzenia;
- 2. Premia pielęgnacyjna** – stanowi zryczałtowaną płatność z tytułu poniesionych kosztów prac pielęgnacyjnych, tj.: wykaszania chwastów, wykonania cięć pielęgnacyjnych, przeredzania przegęszczonych partii samosiewów, czyszczeń wczesnych i późnych (wysokość od 794 zł/ha do 1 628 zł/ha)³ oraz ochrony wykonanego zalesienia lub gruntów z sukcesją naturalną poprzez użycie repelentów (424 zł/ha). Wypłacana jest corocznie przez 5 lat do zalesionych gruntów lub gruntów z sukcesją naturalną;
- 3. Premia zalesieniowa** – stanowi zryczałtowaną płatność z tytułu pokrycia kosztów utraconych dochodów z działalności rolniczej. Wypłacana jest w wysokości 1 215 zł/ha, corocznie przez 12 lat, do gruntów, na których przed wykonaniem zalesienia była prowadzona działalność rolnicza.

1 W przypadku sadzonek z zakrytym systemem korzeniowym i mikoryzowanych liczba sadzonek na 1 ha może ulec zmniejszeniu o 30%, a w przypadku zalesień wykonywanych na gruntach erozyjnych – o 50%

2 Wysokość wsparcia na zalesienie zróżnicowana jest w zależności od: (1) nachylenia terenu – powyżej 12° i w warunkach korzystnych, (2) charakterystyki zalesionych gruntów (grunty erozyjne) oraz (3) grupy gatunków drzew użytych do zalesienia (iglaste i liściaste)

3 Wysokość premii pielęgnacyjnej zróżnicowana jest w zależności od: (1) nachylenia terenu – powyżej 12° i w warunkach korzystnych, (2) charakterystyki zalesionych gruntów (grunty erozyjne) oraz (3) czy są to grunty z wykorzystaniem sukcesji naturalnej

Dodatkowo od 2015 r. istnieje możliwość przyznania płatności bezpośrednich do gruntów, które zapewniły rolnikowi prawo do płatności w 2008 r. w ramach systemu jednolitej płatności obszarowej⁴. Oznacza to, że grunty zalesione, od jesieni 2008 r. będące „kwalifikującymi się hektarami”, będą mogły zostać objęte nie tylko jednolitą płatnością obszarową, lecz również płatnością za zazielenienie, płatnością dla młodych rolników oraz płatnością dodatkową, o ile spełnione są warunki przyznania danej płatności.

Pomoc do gruntów z sukcesją naturalną przysługuje jedynie przez 5 lat w postaci premii pielęgnacyjnej, a jeżeli na tych gruntach wymagane było dolesienie, wówczas do gruntu, na którym zostało ono wykonane przysługuje również jednorazowe wsparcie na zalesienie.

⁴ Zgodnie z art. 32 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1307/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego przepisy dotyczące płatności bezpośrednich dla rolników na podstawie systemów wsparcia w ramach wspólnej polityki rolnej oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 637/2008 i rozporządzenie Rady (WE) nr 73/2009 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 608, z późn. zm.)

7.1. Wysokość stawek pomocy na zalesianie

Tabela 2. Stawki pomocy na zalesianie

Lp.	Formy pomocy	Jedn.	Grupy gatunków	
			Iglaste	Liściaste
1.	Wsparcie na zalesienie			
A	Zalesianie w warunkach korzystnych ⁵	zł/ha	6 553	7 152
B	Zalesianie na gruntach o nachyleniu terenu powyżej 12°		7 146	7 624
C	Zalesianie na gruntach erozyjnych		5 012	5 470
D	Zalesianie na gruntach erozyjnych o nachyleniu terenu powyżej 12°		5 711	6 098
E	Zalesianie sadzonkami z zakrytym systemem korzeniowym i mikoryzowanymi w warunkach korzystnych		6 934	4 984
F	Zalesianie sadzonkami z zakrytym systemem korzeniowym i mikoryzowanymi na gruntach o nachyleniu terenu powyżej 12°		7 385	5 366
G	Zabezpieczanie przed zwierzyną - grodzenie 2-metrową siatką metalową	zł/mb	8,82	
H	Zabezpieczenie drzewek 3 palikami	zł/ha	1 132	
2.	Premia pielęgnacyjna			
A	Na gruntach w warunkach korzystnych	zł/ha	1 075	
B	Na gruntach o nachyleniu terenu powyżej 12°		1 237	
C	Na gruntach erozyjnych		1 358	
D	Na gruntach erozyjnych o nachyleniu terenu powyżej 12°		1 628	
E	Na gruntach z wykorzystaniem sukcesji naturalnej		794	
F	Na gruntach o nachyleniu terenu powyżej 12° z wykorzystaniem sukcesji naturalnej		968	
G	Zabezpieczenie drzewek repelentami		424	
3.	Premia zalesieniowa			
A	Premia zalesieniowa	zł/ha	1 215	

⁵ Zalesienia na gruntach o nachyleniu terenu nie większym niż 12°

8. Wnioskowanie o pomoc

W ramach działania zalesieniowego dla gruntów, do których rolnik ubiega się o pomoc sporządzany jest plan zalesienia. Wniosek o sporządzenie tego planu składa się do Nadleśnictwa wraz z niezbędnymi dokumentami określonymi w rozdziale nr 17. Plan zalesienia nadleśniczy sporządza niezwłocznie po otrzymaniu wniosku o jego sporządzenie. Następnie, plan ten wraz z załącznikami rolnik dołącza do wniosku o przyznanie wsparcia na zalesienie, który składa w Biurze Powiatowym ARiMR, właściwym ze względu na miejsce zamieszkania lub siedzibę rolnika.

Nabór wniosków o przyznanie wsparcia na zalesienie ogłaszany jest przez Prezesa Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR), nie później niż w dniu 1 maja. W przypadku ogłoszenia w danym roku naboru wniosków o przyznanie wsparcia na zalesienie, wniosek o przyznanie tego wsparcia składa się do kierownika biura powiatowego ARiMR w terminie **od dnia 1 czerwca do dnia 31 lipca** tego roku. W terminie do dnia 1 października ARiMR weryfikuje kompletność i poprawność formalną wniosków oraz przyznaje punkty poszczególnym wnioskom na podstawie kryteriów wyboru operacji. Następnie Prezes ARiMR w dniu 1 października podaje do publicznej wiadomości informację o kolejności przysługiwania pomocy.

8.1. Kryteria wyboru operacji

Nowym elementem w ramach PROW 2014–2020, w stosunku do poprzedniego okresu programowania, są kryteria wyboru operacji. Kryteria te zostały ustalone w celu zapewnienia m.in. równego traktowania wnioskodawców oraz ukierunkowania środków finansowych na rezultaty w zakresie środowiska i klimatu (zgodnie z priorytetami unijnymi w zakresie rozwoju obszarów wiejskich). W tym celu na etapie weryfikacji wniosków o wsparcie na zalesienie przydzielane są odpowiednie punkty, zgodnie z poniższymi kryteriami wyboru.

Grunty przeznaczone do wykonania zalesienia przynajmniej w części:

1. są zlokalizowane na korytarzach ekologicznych położonych na obszarze Natura 2000 określonych w planie ochrony lub planie zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 - 14 pkt,
2. są zlokalizowane na obszarach zagrożonych erozją wodną określonych w załączniku do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 9 marca 2015 r. w sprawie norm w zakresie dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska (Dz. U. z 2015 r. poz. 344 oraz z 2016 r. poz. 330) - 12 pkt,

Obszary, na których obowiązuje norma utrzymania minimalnej pokrywy glebowej

Ryc. 1. Wykaz obszarów zagrożonych erozją wodną

3. przylegają do śródlądowych wód powierzchniowych⁶ - 10 pkt,
4. są gruntami o nachyleniu terenu powyżej 12° - 8 pkt,
5. przylegają do lasu lub obszaru zalesionego - 6 pkt,
6. są położone w województwie o lesistości poniżej 30%⁷ - 4 pkt.

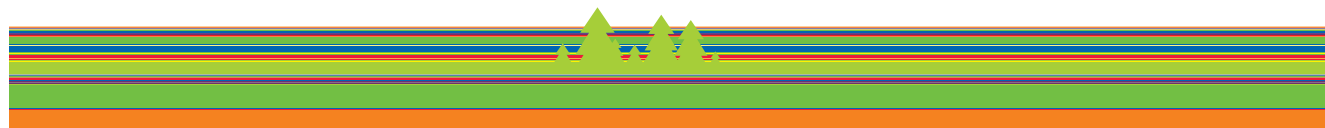
Pomoc mogą otrzymać beneficjenci, których wnioski uzyskają minimalnie 6 pkt.

W pierwszej kolejności pomoc przysługuje tym beneficjentom, których wnioski uzyskały największą liczbę punktów.

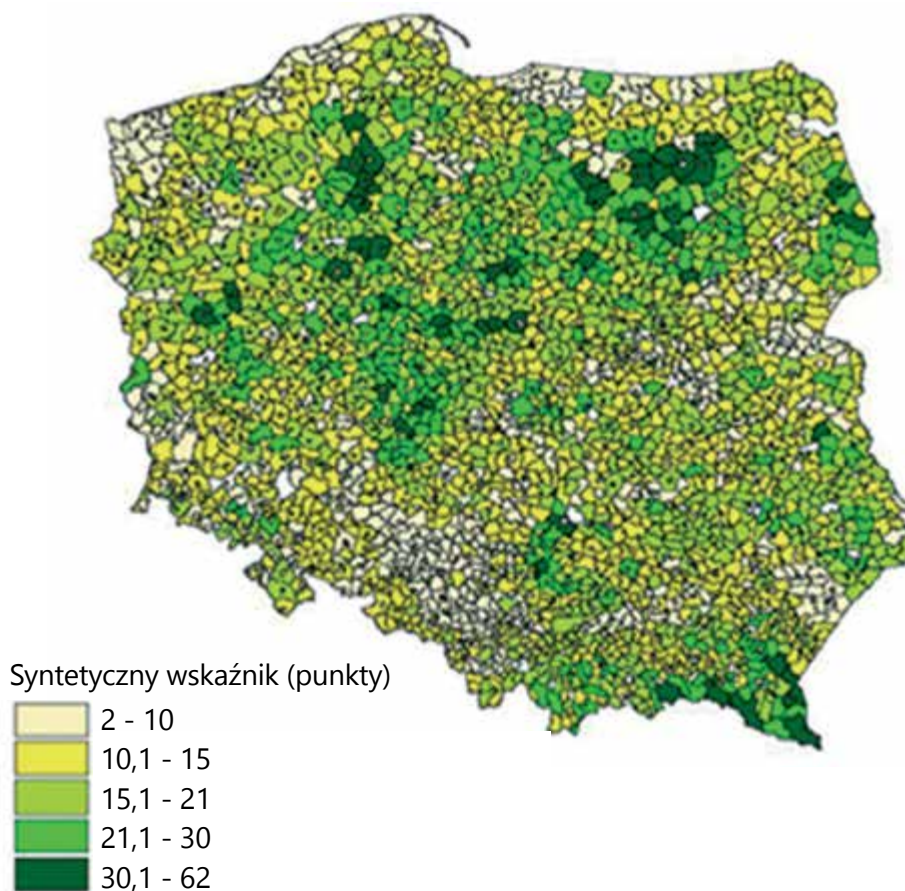
W przypadku uzyskania takiej samej liczby punktów, w pierwszej kolejności pomoc przysługuje temu podmiotowi, którego grunty przynajmniej w części są położone w gminie o większych potrzebach i preferencjach zalesieniowych według wariantu III – środowiskowego, określonego w Krajowym Programie

⁶ Śródlądowe wody powierzchniowe, o których mowa w art. 5 ust. 3 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2015 r. poz. 469, z późn. zm.) są to wody: w ciekach naturalnych, kanałach oraz w źródłach, z których cieki biorą początek; znajdujące się w jeziorach oraz innych naturalnych zbiornikach wodnych o ciągłym bądź okresowym naturalnym dopływie lub odpływie wód powierzchniowych; znajdujące się w sztucznych zbiornikach wodnych usytuowanych na wodach płynących; znajdujące się w jeziorach oraz innych naturalnych zbiornikach wodnych niezwiązanych bezpośrednio, w sposób naturalny, z powierzchniowymi wodami płynącymi

⁷ Według danych GUS - Leśnictwo 2015 są to województwa: łódzkie, mazowieckie, lubelskie, kujawsko-pomorskie, wielkopolskie, opolskie, świętokrzyskie, małopolskie, dolnośląskie

Zwiększenia Lesistości zatwierdzonym przez Radę Ministrów na podstawie art. 14 ust. 2a ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach. Syntetyczny wskaźnik określa potrzeby i preferencje zalesieniowe, im wyższy wskaźnik tym wyższa potrzeba i preferencja zalesieniowa.

Ryc. 2. Potrzeby i preferencje zalesieniowe gmin według wariantu III - środowiskowego

Jeżeli na podstawie powyższych kryteriów wyboru operacji nie można ustalić kolejności przysługiwania pomocy, w pierwszej kolejności pomoc ta przysługuje temu podmiotowi, który ubiega się o przyznanie tej pomocy w niższej wysokości.

Powyższe kryteria mają również zastosowanie do gruntów z sukcesją naturalną, na których nie było wymagane dolesienie.

W terminie do dnia 8 października ARiMR wydaje POSTANOWIENIE o spełnieniu warunków do przyznania wsparcia na zalesienie i uzyskaniu co najmniej 6 punktów w ramach kryteriów wyboru operacji. Jeżeli wniosek nie spełnił ww. warunków lub nie uzyskał minimalnej liczby punktów ARiMR w drodze decyzji odmawia przyznania wsparcia na zalesienie.

9. Wymogi środowiskowe

Zalesienia muszą być wykonane przy uwzględnieniu przepisów o ochronie przyrody i ocenie oddziaływania na środowisko.

W przypadku gruntów położonych w parku narodowym lub jego otulinie wymagana jest opinia dyrektora parku narodowego. Natomiast w przypadku, gdy grunty położone są w rezerwacie przyrody, parku krajobrazowym lub na obszarze ich otuliny wymagana jest opinia regionalnego dyrektora ochrony środowiska o braku sprzeczności zalesienia z celami ochrony tych obszarów. W przypadku obszarów Natura 2000 wymagana jest opinia regionalnego dyrektora ochrony środowiska o braku sprzeczności planowanego zalesienia z planami ochrony lub planami zadań ochronnych tych obszarów.

Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach jest niezbędna w przypadku przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko⁸, do których zalicza się m.in. zalesienia:

- nieużytków na glebach bagiennych,
- nieużytków lub innych niż orne użytków rolnych znajdujących się w: parkach narodowych, rezerwach przyrody, parkach krajobrazowych (oraz otulinach tych form ochrony przyrody) jak również obszarach chronionego krajobrazu, obszarach Natura 2000, użytkach ekologicznych i zespołach przyrodniczo-krajobrazowych.

10. Plan zalesienia

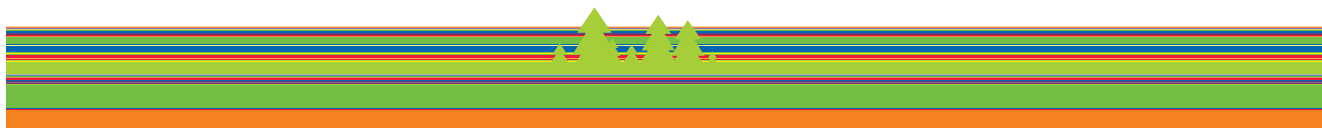
Celem planu zalesienia jest wyposażenie rolnika w fachową informację na temat wykonania zalesienia oraz zabiegów pielęgnacyjnych na założonej uprawie leśnej lub gruntach z sukcesją naturalną, które mają być wykonywane przez 5 lat. Plan zalesienia sporządzany jest oddzielnie dla każdego kompleksu obejmującego grunty przeznaczone do wykonania zalesienia lub grunty z sukcesją naturalną i powinien zawierać podpis nadleśniczego, który sporządził ten plan. Jego egzemplarz powinien być przechowywany u rolnika, a kopia w Nadleśnictwie. Ponadto, kopia planu zalesienia (potwierdzona za zgodność z oryginałem przez nadleśniczego, który sporządził ten plan) dołączana jest do wniosku o przyznanie wsparcia na zalesienie lub do wniosku o przyznanie pierwszej premii pielęgnacyjnej do gruntów z sukcesją naturalną na których, zgodnie z planem zalesienia nie jest wymagane dolesienie.

Plan zalesienia powinien być sporządzany na podstawie dokumentacji dołączonej do wniosku o sporządzenie planu zalesienia (wymienionej w rozdziale 17), po wykonanej wcześniej przez leśnika wizytacji terenowej. Przy sporządzaniu planu zalesienia należy uwzględnić stan faktyczny gruntów przeznaczonych do zalesienia lub gruntów z sukcesją naturalną. Grunt, dla którego jest sporządzony plan zalesienia powinien być oznakowany. Oznakowanie najlepiej wykonać wbijając paliki w miejscach charakterystycznych na granicach działki. Czynności te można wykonać własnoręcznie lub zlecić geodecie. Ponadto, plan zalesienia powinien być sporządzony dla gruntów graniczących ze sobą, które tworzą jeden kompleks gruntów przeznaczonych do wykonania zalesienia lub gruntów z sukcesją naturalną. Jednocześnie zalesienie musi być wykonane z zachowaniem odległości 2 m od granicy sąsiedniego gruntu stanowiącego własność innego podmiotu.

Plan zalesienia powinien zawierać opis m. in.:

- sposobu przygotowania gleby do nasadzeń,
- metody, terminu i kolejności sadzenia poszczególnych gatunków drzew i krzewów,
- charakterystyki wszelkich zabiegów pielęgnacyjnych,
- sposobu grodzenia uprawy i używania repelentów,
- ochrony przeciwpożarowej.

⁸ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2016 r. poz. 71)

Plan zalesienia zawiera zalecenia i wymogi dotyczące założenia uprawy leśnej. **WYMOGI** planu są obowiązkowe dla rolnika i weryfikowane przez ARiMR.

Ponadto elementem planu zalesienia jest m. in. **REJESTR ZABIEGÓW** wykonywanych w ramach pielęgnacji lub ochrony zalesienia oraz gruntu z sukcesją naturalną. Rejestr powinien na bieżąco wypełniać rolnik po wykonaniu odpowiednich czynności.

10.1. Kompleks do zalesienia

Kompleks gruntów przeznaczonych do wykonania zalesienia lub gruntów z sukcesją naturalną, powinien stanowić zwartą powierzchnię powiązaną gospodarczo lub przyrodniczo, mogących zawierać również elementy krajobrazu i powierzchnie nieuprawnione do płatności wskazane w planie zalesienia.

► Przykładowe elementy krajobrazu, które są

uprawnione do premii pielęgnacyjnej i premii zalesieniowej:

- rowy,
- nieutwardzone drogi dojazdowe,
- pasy zadrzewień,
- żywopłoty,
- ściany tarasów,
- oczka wodne o łącznej powierzchni mniejszej niż 100 m²,
- powierzchnia gruntu wyznaczona przez granicę zalesienia i granicę sąsiedniego gruntu stanowiącego własność innego podmiotu, lecz nie większa niż wyznaczona przez granicę zalesienia i linię biegnącą w odległości 2 m od granicy tego zalesienia,
- pasy przeciwpożarowe ujęte w planie zalesienia.

} gdy ich szerokość nie przekracza 2 m

► Przykładowe elementy krajobrazu, które

nie są uprawnione do premii pielęgnacyjnej i premii zalesieniowej:

- powierzchnie pod liniami przesyłowymi, których zalesienie nie zostało uzgodnione z właściwymi jednostkami zarządzającymi tymi liniami,
- śródlądowe wody powierzchniowe, o których mowa w art. 5 ust. 3 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne, oraz stawy na gruntach rolnych,
- uprawy leśne lub inne istniejące lasy,
- kamieniołomy, zwirownie lub wyrobiska po wykopie piasku, gliny lub torfu,
- elementy krajobrazu, tj. rowy, nieutwardzone drogi dojazdowe, pasy zadrzewień, żywopłoty, ściany tarasów, jeżeli ich całkowita szerokość przekracza 2 m.

10.2. Gatunki drzew do zalesienia

Skład gatunkowy uprawy leśnej jest ustalany przez leśnika i opisany w planie zalesienia. Nadleśniczy ustalając skład gatunkowy bierze pod uwagę rolniczą klasyfikację gruntów rolnych oraz regionalizację przyrodniczo-leśną w celu dostosowania zalesień do lokalnych warunków siedliskowych, z tym że do zalesień wykorzystywane mogą być tylko rodzime gatunki drzew i krzewów, określone w tabeli 3. Ponadto skład gatunkowy musi odzwierciedlać dobór gatunków dostosowany do warunków siedliskowych, środowiskowych i klimatycznych. Podczas doboru gatunków powinno się zwracać uwagę na ich zdolności do rozwoju w danych warunkach. Należy również przestrzegać zasad hodowli lasu w zakresie norm określających proporcję gatunków na różnych typach siedliskowych lasu, liczbę drzew na hektar i więźbę.

Podczas doboru gatunków istotne są również wymogi wynikające z regionalizacji nasiennej, zgodne z rozporządzeniem w sprawie wykazu, obszarów i map regionów pochodzenia leśnego materiału rozmnożeniowego⁹ i rozporządzeniem w sprawie wykorzystywania leśnego materiału rozmnożeniowego poza regionem pochodzenia¹⁰.

Zgodnie z przepisami unijnymi w składzie zalesienia muszą znaleźć się, co najmniej dwa gatunki drzew.

Gatunki liściaste muszą stanowić przynajmniej 10% powierzchni nasadzeń lub zalesienie musi składać się minimalnie z trzech gatunków lub odmian drzew, z których najrzadsze pokrywają przynajmniej 10% obszaru.

Dopuszcza się zalesienie, które składa się w 100% z gatunków liściastych, lecz należy pamiętać o tym, że muszą być tam minimum dwa gatunki. Mogą to być gatunki biocenotyczne i domieszkowe.

9 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 29 lipca 2015 r. w sprawie wykazu, obszarów i map regionów pochodzenia leśnego materiału rozmnożeniowego (Dz. U. poz. 1425)

10 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 29 lipca 2015 r. w sprawie wykorzystywania leśnego materiału rozmnożeniowego poza regionem pochodzenia (Dz. U. poz. 1328)

Tabela 3. Gatunki rodzime drzew i krzewów wykorzystywanych do zalesienia

1. Gatunki drzew objęte regionalizacją nasienną:
Jodła pospolita (Jd); Modrzew europejski (Md); Sosna zwyczajna (So); Świerk pospolity (Św); Buk zwyczajny (Bk); Brzoza brodawkowata (Brz); Dąb bezszypułkowy (Dbbs); Dąb szypułkowy (Dbs); Olsza czarna (Olcz).
2. Gatunki drzew nieobjęte regionalizacją nasienną:
Grab zwyczajny (Gb); Jesion wyniosły (Js); Klon jawor (Jw); Klon zwyczajny (Kl); Lipa drobnolistna (Lp); Modrzew polski (Md); Wiązy (Wz).
3. Gatunki domieszkowe i biocenotyczne:
Bez czarny; Bez koralowy; Brzoza czarna; Brzoza ojcowska; Brzoza omszona; Cis pospolity; Czeremcha pospolita; Czeresnia ptasia; Dereń świdwa; Głóg dwuszyjkowy; Głóg jednoszyjkowy; Grusza pospolita; Jabłoń dzika; Jałowiec pospolity; Jarząb brekinia; Jarząb mączny; Jarząb pospolity; Jarząb szwedzki; Kalina koralowa; Klon polny; Kłokoczka południowa; Kruszyna pospolita; Leszczyna pospolita; Lipa szerokolistna; Olsza szara; Porzeczką agrest; Porzeczką alpejską; Porzeczką czerwoną; Rokitnik zwyczajny; Róża dzika; Róże rodzime; Różanecznik żółty; Suchodrzew czarny; Suchodrzew zwyczajny; Szakłak pospolity; Topole rodzime; Trzmielina brodawkowata; Trzmielina zwyczajna; Wierzby rodzime.

10.3. Zabiegi ochronne wykonywane na uprawie leśnej

Jednym z elementów planu zalesienia jest opis czynności wykonywanych w ramach ochrony uprawy leśnej przed szkodami powodowanymi przez zwierzynę (głównie sarny i jelenie). Nadleśniczy sporządzający plan zalesienia decyduje o potrzebie grodzenia uprawy, zastosowania ochrony trzema palikami czy też użycia repelentów na podstawie oceny zagrożenia uprawy leśnej (przyleganie działek rolnych do kompleksu leśnego, występowanie zwierzyny żerującej na sadzonkach drzew). W planie zalesienia powinny znaleźć się informacje dotyczące sposobu grodzenia oraz jego długość, jak również termin jego utrzymania. Ponadto, siatka użyta do grodzenia musi być metalowa, o wysokości co najmniej 2 m. W planie zalesienia należy podać również powierzchnię upraw wymagającą ochrony przed zgryzaniem przez zastosowanie ochrony 3 palikami lub repelentami, a także sposób i częstotliwość stosowania repelentów.

11. Wykonanie zalesienia

Prace zalesieniowe można rozpocząć dopiero po uzyskaniu z ARiMR POSTANOWIENIA o spełnieniu warunków do przyznania wsparcia na zalesienie. Termin i sposób wykonania zalesienia jest określony w planie zalesienia, jednakże ostatecznym terminem, w którym zalesienie musi być wykonane jest **15 maja** roku następnego po roku, w którym został złożony wniosek o przyznanie wsparcia na zalesienie.

O zakończeniu prac przy zalesieniu, rolnik powiadamia na piśmie nadleśniczego, w celu uzyskania zaświadczenia stwierdzającego zgodność wykonanego zalesienia z wymogami planu zalesienia.

Po zrealizowaniu zalesienia rolnik musi złożyć OŚWIADCZENIE o wykonaniu zalesienia w Biurze Powiatowym ARiMR **do 15 maja**. ZAŚWIADCZENIE nadleśniczego potwierdzające wykonanie zalesienia zgodnie z wymogami planu zalesienia powinno być złożone wraz z oświadczeniem rolnika. Dopuszcza się możliwość jego doniesienia - **najpóźniej do 9 czerwca**.

Po 60 dniach od złożenia oświadczenia ARiMR wydaje DECYZJĘ przyznającą wsparcie na zalesienie. Wypłata wsparcia na zalesienie następuje w terminie 30 dni od dnia, w którym decyzja ta stała się ostateczna.

W kolejnych latach, w celu uzyskania premii pielęgnacyjnej i zalesieniowej do zalesionych gruntów (na które zostało przyznane wsparcie na zalesienie), należy złożyć WNIOSEK OBSZAROWY w terminie **15 marca - 15 maja** (wspólny wniosek z płatnościami bezpośrednimi i innymi działaniami obszarowymi). Powyższy termin oraz formularz wniosku dotyczy także rolników, którzy ubiegają się o pomoc do gruntów w całości pokrytych sukcesją naturalną (na których nie są wymagane dolesienia czyli nie był składany wniosek o przyznanie wsparcia na zalesienie).

12. Zobowiązania

Składając wniosek, beneficjent zobowiązuje się do założenia uprawy leśnej i jej pielęgnacji lub pielęgnacji gruntów z sukcesją naturalną, zgodnie z opracowanym przez nadleśniczego planem zalesienia.

Beneficjenci zobowiązani są m.in. do:

- pielęgnacji zalesionego gruntu lub gruntu z sukcesją naturalną, zgodnie z wymogami planu zalesienia, przez 5 lat od dnia złożenia wniosku o przyznanie pierwszej premii pielęgnacyjnej;
- prowadzenia założonej uprawy leśnej przez 12 lat od dnia złożenia wniosku o przyznanie pierwszej premii zalesieniowej;
- przestrzegania w całym gospodarstwie wymogów i norm¹¹ określonych w przepisach o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (wymogów wzajemnej zgodności);
- przechowywania dokumentów związanych z uzyskaną pomocą do dnia wypłaty ostatniej premii pielęgnacyjnej.

11 Wykaz norm Dobrej Kultury Rolnej został określony w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 9 marca 2015 r. w sprawie norm w zakresie dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska (Dz. U. z 2015 r. poz. 344 i z 2016 r. poz. 330). Natomiast wykaz wymogów wzajemnej zgodności został określony w obwieszczeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 10 marca 2015 w sprawie wykazu wymogów określonych w przepisach Unii Europejskiej z uwzględnieniem przepisów krajowych wdrażających te przepisy oraz w obwieszczeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 9 marca 2016 r. o zmianie wykazu wymogów określonych w przepisach Unii Europejskiej z uwzględnieniem przepisów krajowych wdrażających te przepisy

13. Przekwalifikowanie zalesionego gruntu na grunt leśny

Najpóźniej w piątym roku od założenia uprawy leśnej w ramach PROW starosta dokonuje oceny udatności uprawy biorąc pod uwagę stopień pokrycia powierzchni uprawy oraz jej przydatność hodowlaną i przekwalifikowuje zalesiony grunt na grunt leśny. Uprawy przekwalifikowane traktowane są jak las w rozumieniu przepisów ustawy o lasach. Kopia decyzji starosty w sprawie przekwalifikowania zalesionego gruntu na grunt leśny lub zaświadczenie o przekwalifikowaniu zalesionego gruntu na grunt leśny w wyniku modernizacji ewidencji gruntów i budynków, jest podstawą do wypłaty ostatniej premii pielęgnacyjnej oraz piątej i następnych premii zalesieniowych. W tym celu, rolnik jest zobowiązany dostarczyć kopię decyzji lub zaświadczenie do kierownika biura powiatowego ARiMR do końca roku kalendarzowego, w którym upływa 5 lat od dnia złożenia oświadczenia o wykonaniu zalesienia lub złożenia wniosku o przyznanie pierwszej premii pielęgnacyjnej do gruntów z sukcesą naturalną, na których zgodnie z planem zalesienia, nie jest wymagane wykonanie dolesienia.

Jeżeli rolnik wykonał zalesienie w kwietniu 2016 r. (złożył oświadczenie do Biura Powiatowego ARiMR do 15 maja 2016 r.) wówczas po 5 latach jest zobligowany do doniesienia kopii decyzji w sprawie przekwalifikowania zalesionego gruntu na grunt leśny lub zaświadczenia o przekwalifikowaniu zalesionego gruntu na grunt leśny w wyniku modernizacji ewidencji gruntów i budynków najpóźniej do dnia 31 grudnia 2021 r.

14. Kary i sankcje

Jeśli w wyniku kontroli przeprowadzanej przez ARiMR stwierdzone zostaną przypadki uchybień w zakresie wywiązywania się ze zobowiązań, płatność przyznana rolnikowi może zostać zmniejszona lub wstrzymana wraz z koniecznością zwrotu uzyskanych środków.

Przypadki zmniejszenia lub zwrotu pomocy to m.in.:

- zlikwidowanie uprawy leśnej przed upływem 12 lat od dnia uzyskania wsparcia na zalesienie (z wyjątkiem sytuacji wystąpienia siły wyższej¹²) – zwrot pomocy dotyczy wyłącznie tej części gruntu, na której uprawa leśna została zlikwidowana;
- nieprzekwalifikowanie zalesionego gruntu na grunt leśny z uwagi na negatywną ocenę udatności uprawy leśnej – zwrot pomocy dotyczy wyłącznie tej części gruntu, która nie została przekwalifikowana;
- niewykonanie ogrodzenia uprawy leśnej, mimo ustaleń planu zalesienia – wsparcie na zalesienie podlega zwrotowi w części przeznaczanej na ogrodzenie;
- brak dowodów zakupu repelentów – premię pielęgnacyjną zmniejsza się proporcjonalnie do ilości repelentów, których brakuje na fakturze;
- nierealizowanie wymogów planu zalesienia w zakresie pielęgnacji uprawy – premię pielęgnacyjną zmniejsza się o kwotę stanowiącą iloczyn współczynnika dotkliwości i trwałości danej niezgodności w stosunku do powierzchni na której ona wystąpiła;
- nieprowadzenie przez rolnika rejestru zabiegów pielęgnacyjnych lub ochronnych – zmniejszenie wysokości premii pielęgnacyjnej o 5%;

¹² Zgodnie z art. 2 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 siła wyższa lub nadzwyczajne okoliczności mogą zostać uznane w szczególności w następujących przypadkach: śmierć beneficjenta, długoterminowa niezdolność beneficjenta do wykonywania zawodu, poważna klęska żywiołowa powodująca duże szkody w gospodarstwie rolnym, zniszczenie w wyniku wypadku budynków inwentarskich w gospodarstwie rolnym, choroba epizootyczna lub choroba roślin dotykająca, odpowiednio, cały inwentarz żywy lub uprawy należące do beneficjenta lub część tego inwentarza lub upraw, wywłaszczenie całego lub dużej części gospodarstwa rolnego, jeśli takiego wywłaszczenia nie można było przewidzieć w dniu złożenia wniosku

-
- nieumieszczenie tablicy informującej opinię publiczną o pomocy finansowej otrzymanej z EFRROW w wysokości ponad 50 tys. euro – zmniejszenie dotyczy 1% wsparcia na zalesienie.

Zmniejszenie pomocy następuje również w sytuacji, gdy rolnik, który zalesił grunty, nie przestrzega w całym gospodarstwie wymogów i norm określonych w przepisach o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (wymogów wzajemnej zgodności). Wówczas zmniejszeniu podlega premia pielęgnacyjna i premia zalesieniowa za dany rok kalendarzowy, której wysokość jest ustalana procentowo zgodnie z przepisami o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego.

15. Przykłady wyliczenia pomocy

Przykład 1

Lokalizacja: Grunt przeznaczony do wykonania zalesienia położony jest w województwie wielkopolskim.

Wymiary i powierzchnia gruntu: 100 m x 300 m = 30 000 m² = 3,00 ha. Grunt ten graniczy z działkami stanowiącymi własność innego podmiotu, w związku z tym pierwszy rząd nasadzeń musi być w odległości 2 m od sąsiedniego gruntu, tym samym powierzchnia do nasadzeń wyniesie 96 m x 296 m = 28 416 m² = 2,84 ha.

Zabiegi ochronne przed zwierzyną: Leśnik stwierdził potrzebę użycia repelentów do ochrony nasadzeń sosny.

Dodatkowe informacje: Na gruncie prowadzona była działalność rolnicza, a więc rolnik ma prawo do premii zalesieniowej.

Powierzchnia do zalesienia	Klasa gruntu	Typ siedliskowy lasu	Skład gatunkowy	Powierzchnia do zalesienia poszczególnymi gatunkami			Powierzchnia w układzie grup gatunków	
				So	Brz	Gatunki biocenotyczne	Iglaste	Liściaste
ha			%	ha			ha	
Całkowita	3,00							
• w tym powierzchnia nasadzeń	2,84	VI	Bśw	60 So, 30 Brz, 10 Lp	1,7	0,85	0,29	1,7 1,14
• w tym powierzchnia innych elementów krajobrazu, niezalesianych, uprawnionych do premii pielęgnacyjnej i zalesieniowej zgodnie z § 7 ust. 4 oraz § 14 ust. 4 rozporządzenia zalesieniowego ¹³	-							
Powierzchnia nieuprawniona do płatności zalesieniowych	-							

Wyliczenie wysokości pomocy:

Rodzaje pomocy	Wyliczenie	W sumie
Wsparcie na zalesienie	1,7 ha x 6 553 zł/ha + 1,14 ha x 7 152 zł/ha	= 19 293 zł
Premia pielęgnacyjna, w tym repelenty	3,00 ha x 1 075 zł/ha + 1,7 ha x 424 zł/ha	= 3 946 zł
Premia zalesieniowa	3,00 ha x 1 215 zł/ha	= 3 645 zł
Łącznie w I roku	19 293 zł	= 19 293 zł
Łącznie w II -VI roku	(3 946 zł + 3 645 zł) x 5 lata	= 37 955 zł
Łącznie w VII-XIII roku	3 645 zł x 7 lat	= 25 515 zł
Łącznie I-XIII lat		= 82 763 zł

¹³ Są to: rowy, nieutwardzone drogi dojazdowe, pasy zadrzewień, żywopłoty, ściany tarasów - gdy ich szerokość nie przekracza 2 m, drzewa ustanowione pomnikami przyrody, oczka wodne o łącznej powierzchni mniejszej niż 100 m² powierzchnia gruntu wyznaczona przez granicę zalesienia i granicę sąsiedniego gruntu stanowiącego własność innego podmiotu, lecz nie większa niż wyznaczona przez granicę zalesienia i linię biegnącą w odległości 2 m od granicy tego zalesienia, pasy przeciwpożarowe

Przykład 2

Lokalizacja: Grunt położony jest w województwie podlaskim.

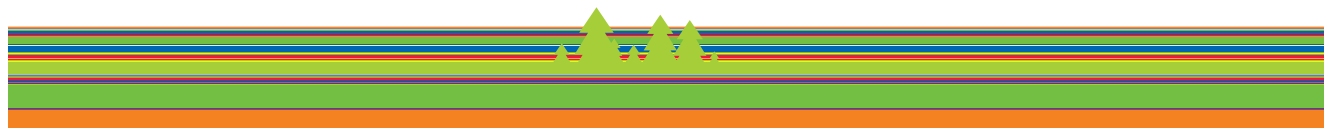
Wymiary i powierzchnia gruntu: 100 m x 300 m = 30 000 m² = 3,00 ha. W granicach gruntu przeznaczanego do zalesienia znajduje się rów melioracyjny o szerokości 3 m, którego powierzchnia stanowi 0,13 ha.

Dodatkowe informacje: Grunt pokryty jest częściowo sukcesją naturalną, leśnik zaplanował w planie zalesienia dolesienie na pozostałej powierzchni - 1,1 ha.

Powierzchnia objęta planem zalesienia		Skład gatunkowy	Powierzchnia gruntu, na którym wykonano zalesienie poszczególnymi gatunkami			Powierzchnia gruntu, w układzie grup gatunków	
	ha	%	ha			ha	
			So	Brz	Lp - Gatunek biocenotyczny	Iglaste	Liściaste
Całkowita	3,00						
• w tym powierzchnia z sukcesją naturalną, wraz z innymi elementami krajobrazu, niezalesianymi, uprawnionymi do premii pielęgnacyjnej i zalesieniowej zgodnie z § 7 ust. 4 oraz § 14 ust. 4 rozporządzenia zalesieniowego.	1,77						
• w tym powierzchnia nasadzeń	1,1	60 So, 30 Brz, 10 Lp	0,66	0,33	0,11	0,66	0,44
Powierzchnia nieuprawniona do płatności zalesieniowych	0,13						

Wyliczenie wysokości pomocy:

Rodzaje pomocy	Wyliczenie	W sumie
Wsparcie na zalesienie	0,66 ha x 6 553 zł/ha + 0,44 ha x 7 152 zł/ha	= 7 472 zł
Premia pielęgnacyjna	1,77 ha x 794 zł/ha + 1,1 ha x 1 075 zł/ha	= 2 588 zł
Premia zalesieniowa	1,1 ha x 1 215 zł/ha	= 1 337 zł
Łącznie w I roku	7 472 zł	= 7 472 zł
Łącznie w II -VI roku	(2 588 zł + 1 337 zł) x 5 lata	= 19 625 zł
Łącznie w VII-XIII roku	1 337 zł x 7 lat	= 9 359 zł
Łącznie I-XIII lat		= 36 456 zł

Przykład 3

Lokalizacja: Grunt położony jest w województwie podkarpackim.

Wymiary i powierzchnia gruntu: 100 m x 300 m = 30 000 m² = 3,00 ha. W granicach gruntu przeznaczonego do zalesienia znajduje się zwirownia o powierzchni 0,9 ha.

Dodatkowe informacje: Grunt w całości pokryty jest sukcesją naturalną. Ponadto, nachylenie gruntu przekracza 12°.

Powierzchnia objęta planem zalesienia		Skład gatunkowy	Powierzchnia gruntu, na którym wykonano zalesienie poszczególnymi gatunkami			Powierzchnia gruntu, w układzie grup gatunków	
	ha	%	ha			ha	
					Gatunki biocenotyczne	Iglaste	Liściaste
Całkowita	3,00						
• w tym powierzchnia z sukcesją naturalną, wraz z innymi elementami krajobrazu, niezalesianymi, uprawnionymi do premii pielęgnacyjnej i zalesieniowej zgodnie z § 7 ust. 4 oraz § 14 ust. 4 rozporządzenia zalesieniowego.	2,10						
• w tym powierzchnia nasadzeń	0,00	-					
Powierzchnia nieuprawniona do płatności zalesieniowych	0,9						

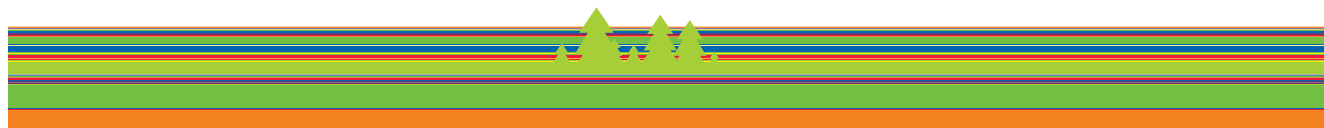
Wyliczenie wysokości pomocy:

Rodzaje pomocy	Wyliczenie	W sumie
Wsparcie na zalesienie	Nie przysługuje	
Premia pielęgnacyjna	2,10 ha x 968 zł/ha	= 2 032,8 zł
Premia zalesieniowa	Nie przysługuje	
Łącznie w I -V roku	2 032,8 zł x 5 lat	= 10 164 zł

16. Realizacja przedsięwzięcia – krok po kroku

Kto?	Krok	Co robi podmiot?	Kiedy?
I rok przystąpienia do działania zalesieniowego			
ROLNIK	1.	Gromadzi dokumenty niezbędne do sporządzenia planu zalesienia	Cały rok
	2.	Zgłasza się do nadleśnictwa i składa wniosek o sporządzenie planu zalesienia	Co najmniej 2 miesiące przed planowanym terminem składania wniosku o przyznanie wsparcia na zalesienie
NADLEŚNICZY	3.	Opracowuje plan zalesienia	Niezwłocznie po otrzymaniu wniosku o sporządzenie planu zalesienia
ARiMR	4.	Ogłasza nabór wniosków o przyznanie wsparcia na zalesienie	Do 1 maja
ROLNIK	5.	Pobiera w Biurze Powiatowym lub ze strony internetowej ARiMR formularz wniosku o przyznanie wsparcia na zalesienie wraz z instrukcją wypełnienia	Do dnia 31 lipca
	6.	Wypełnia wniosek o przyznanie wsparcia na zalesienie	Po uzyskaniu z Nadleśnictwa planu zalesienia
	7.	Składa wniosek o przyznanie wsparcia na zalesienie wraz z załącznikami w biurze powiatowym ARiMR	W terminie od 1 czerwca do 31 lipca
ARiMR	8.	Weryfikuje kompletność i poprawność formalną wniosku	
	9.	Przyznaje punkty poszczególnym wnioskom na podstawie kryteriów wyboru operacji	
	10.	Podaje do publicznej wiadomości kolejność przysługiwania wsparcia na zalesienie	1 października
	11.	Wydaje postanowienie o spełnieniu warunków do przyznania wsparcia na zalesienie i uzyskaniu co najmniej 6 punktów w ramach kryteriów wyboru operacji	W terminie do 8 października
Po wydaniu postanowienia			
ROLNIK	12.	Wykonuje zalesienie	Zgodnie z wymogami i terminem określonymi w planie zalesienia
	13.	Powiadamia pisemnie nadleśniczego o wykonaniu zalesienia	W terminie 7 dni od wykonania zalesienia

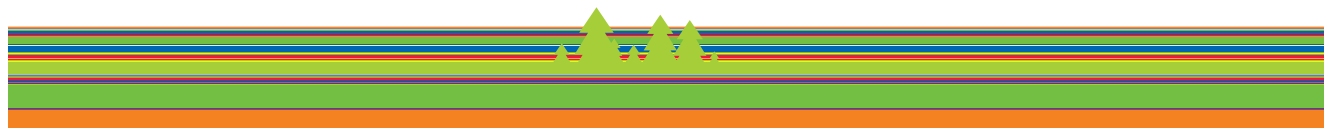

NADLEŚNICZY	14.	Sprawdza poprawność wykonania zalesienia i wystawia zaświadczenie		Niezwłocznie po sprawdzeniu wykonania zalesienia
ROLNIK	15.	Składa oświadczenie o wykonaniu zalesienia do Biura Powiatowego ARiMR i dołącza zaświadczenie nadleśniczego		W terminie do 15 maja (zaświadczenie nie później niż do 9 czerwca)
ARiMR	16.	Przeprowadza wizytę zalesionych gruntów		Po złożeniu oświadczenia o wykonaniu zalesienia
	17.	Wydaje decyzję o przyznaniu wsparcia na zalesienie		W terminie 60 dni od dnia złożenia oświadczenia
	18.	Wypłaca wsparcie na zalesienie		W terminie 30 dni od dnia, w którym decyzja o jego przyznaniu stała się ostateczna
W następnych latach realizacji działania zalesieniowego oraz począwszy od pierwszego roku dla gruntów z sukcesją naturalną bez dolesienia				
ROLNIK	19.	Co roku rolnik składa wniosek obszarowy, w którym wnioskuje o premię pielęgnacyjną i premię zalesieniową (formularz wniosku pobiera w BP ARiMR)		W terminie od 15 marca do 15 maja
ARiMR	20.	Weryfikuje kompletność i poprawność formalną wniosku		
	21.	Przyznaje punkty poszczególnym wnioskom na podstawie kryteriów wyboru operacji	W pierwszym roku w przypadku gruntów z sukcesją naturalną bez dolesienia	W terminie do 1 października
		Podaje do publicznej wiadomości kolejność przysługiwania pomocy		
22.	Wypłaca premię pielęgnacyjną i premię zalesieniową		W terminie do dnia 30 czerwca roku następującego po roku, w którym został złożony ten wniosek	
STAROSTA	23.	Dokonuje oceny udatności uprawy leśnej i przekwalifikowuje zalesiony grunt na grunt leśny		Najpóźniej w piątym roku od założenia uprawy leśnej

17. Niezbędna dokumentacja w ramach poszczególnych etapów ubiegania się o pomoc

Niezbędna dokumentacja w ramach poszczególnych etapów ubiegania się o pomoc

1. Dokumenty, które należy dołączyć do wniosku o sporządzenie planu zalesienia:
  - 1) wypis i wyrys z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dotyczącego działek ewidencyjnych, na których są położone grunty przeznaczone do wykonania zalesienia lub grunty z sukcesją naturalną, a w przypadku braku tego planu - zaświadczenie potwierdzające, że przeznaczenie gruntów do wykonania zalesienia lub gruntów z sukcesją naturalną nie jest sprzeczne z ustaleniami studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, a w przypadku braku tego planu oraz tego studium – decyzję o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu określającą grunty przeznaczone do zalesienia;
  - 2) materiał graficzny, o którym mowa w art. 72 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 1306/2013, wraz z kartą informacyjną, udostępnione przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, lub kopię części mapy ewidencyjnej gruntów i budynków, która obejmuje grunty przeznaczone do wykonania zalesienia lub grunty z sukcesją naturalną, z naniesionymi granicami tych gruntów, albo jej powiększenie,
    - w przypadku braku karty informacyjnej, wymagane jest zaświadczenie wydane przez właściwy organ gminy, potwierdzające, że grunty przeznaczone do zalesienia są położone na obszarze Natura 2000 lub obszarze znajdującym się na liście, o której mowa w art. 27 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, albo postanowienie o odmowie wydania takiego zaświadczenia;
  - 3) oświadczenie rolnika o powierzchni gruntów przeznaczonych do zalesienia lub gruntów z sukcesją naturalną, zawierające numery działek ewidencyjnych, na których są położone te grunty;
  - 4) wypis z ewidencji gruntów i budynków dotyczący działek ewidencyjnych, na których są położone grunty przeznaczone do zalesienia lub grunty z sukcesją naturalną;
  - 5) mapa sporządzona przez osobę posiadającą uprawnienia zawodowe, nadane na podstawie ustawy z dnia 17 maja 1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne, na podkładzie mapy zasadniczej lub na podkładzie ewidencyjnym, zawierająca:
    - a) wskazanie granic całości gruntów przeznaczonych do wykonania zalesienia lub gruntów z sukcesją naturalną oraz określenie łącznej powierzchni tych gruntów wraz z powierzchnią działek ewidencyjnych, na których są położone,
    - b) wskazanie granic gruntów o nachyleniu terenu powyżej 12° i określenie powierzchni tych gruntów,
    - c) wskazanie granic kęp i określenie ich powierzchni
      - w przypadku gruntów z sukcesją naturalną lub planowanego wykonania zalesienia części działki ewidencyjnej, lub planowanego wykonania zalesienia gruntu o nachyleniu terenu powyżej 12°;
  - 6) opinia właściwego dyrektora parku narodowego o braku sprzeczności planowanego zalesienia z celami ochrony danego obszaru,
    - jeżeli grunt przeznaczony do zalesienia lub grunt z sukcesją naturalną jest położony w parku narodowym lub na obszarze jego otuliny, również w przypadku gdy ten grunt jest położony w granicach obszaru Natura 2000 lub obszaru znajdującego się na liście, o której mowa w art. 27 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody;

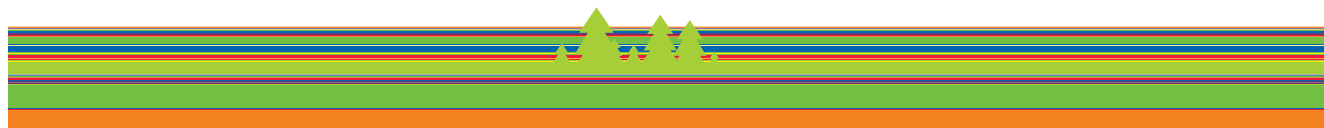
	<p>7) opinia regionalnego dyrektora ochrony środowiska o braku sprzeczności planowanego zalesienia z:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) celami ochrony danego obszaru<ul style="list-style-type: none"> - jeżeli grunt przeznaczony do zalesienia lub grunt z sukcesją naturalną jest położony w rezerwacie przyrody lub parku krajobrazowym lub na obszarze ich otulin, b) planami ochrony albo planami zadań ochronnych danego obszaru<ul style="list-style-type: none"> - jeżeli grunt przeznaczony do zalesienia lub grunt z sukcesją naturalną jest położony na obszarze Natura 2000 lub obszarze znajdującym się na liście, o której mowa w art. 27 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, z wyjątkiem przypadku, o którym mowa w pkt 6. <p>Powyższe dokumenty stanowiąc będą załączniki do planu zalesienia i wraz z kopią tego planu powinny zostać złożone w Biurze Powiatowym ARiMR.</p>
<p>2.</p>	<p>Dokumenty będące załącznikiem do wniosku o przyznanie wsparcia na zalesienie:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1) kopia planu zalesienia potwierdzona za zgodność z oryginałem przez nadleśniczego, który sporządził ten plan (kopia planu zalesienia powinna zawierać dokumenty wymienione powyżej) 2) dokumenty potwierdzające własność gruntów przeznaczonych do zalesienia; 3) pisemna zgoda:<ul style="list-style-type: none"> a) pozostałych współwłaścicieli na zalesienie gruntów, jeżeli grunty te stanowią przedmiot współwłasności, b) małżonka rolnika na zalesienie gruntów, jeżeli grunty te stanowią własność małżonka rolnika, 4) decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach – jeżeli uzyskanie takiej decyzji do planowanego zalesienia jest wymagane (zalesienia: nieużytków na glebach bagiennych, nieużytków lub innych niż orne użytków rolnych znajdujących się na obszarowych formach ochrony przyrody).
<p>3.</p>	<p>Dokumenty niezbędne do wypłaty pomocy:</p> <p>Oświadczenie rolnika o wykonanym zalesieniu wraz z zaświadczeniem nadleśniczego potwierdzającym wykonanie zalesienia zgodnie z wymogami planu zalesienia – odpowiedni formularz dostępny jest na stronie ARiMR.</p>
<p>4.</p>	<p>Dokumenty niezbędne do wniosku o przyznanie premii pielęgnacyjnej i premii zalesieniowej</p> <ul style="list-style-type: none"> - materiał graficzny, o którym mowa w art. 72 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 1306/2013, udostępniony lub przesłany przez ARiMR, w którym rolnik zaznacza na posiadanych użytkach rolnych w rozumieniu art. 2 ust. 1 akapit drugi lit. f rozporządzenia (UE) nr 1305/2013:<ul style="list-style-type: none"> - drzewa ustanowione pomnikami przyrody, objęte ochroną na podstawie przepisów o ochronie przyrody, - rowy, których szerokość nie przekracza 2 m, - oczka wodne w rozumieniu przepisów o ochronie gruntów rolnych i leśnych o łącznej powierzchni mniejszej niż 100 m², - granice zalesionego gruntu lub gruntu z sukcesją naturalną. <p><i>Materiał graficzny nie jest wymagany, jeżeli rolnik w danym roku kalendarzowym ubiega się o przyznanie jednolitej płatności obszarowej, o której mowa w przepisach o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego, a do wniosku o przyznanie tej płatności dołączył wymagany tymi przepisami materiał graficzny.</i></p>

	<ul style="list-style-type: none"> - w przypadku ubiegania się po raz pierwszy o pomoc do gruntów z sukcesją naturalną, na których, zgodnie z planem zalesienia, nie jest wymagane dolesienie, rolnik DODATKOWO dołącza:<ol style="list-style-type: none"> 1) kopię planu zalesienia potwierdzoną za zgodność z oryginałem przez nadleśniczego, który sporządził ten plan; 2) dokumenty potwierdzające własność gruntów z sukcesją naturalną, na których, zgodnie z planem zalesienia, nie jest wymagane dolesienie; 3) pisemną zgodę:<ul style="list-style-type: none"> - pozostałych współwłaścicieli na przyznanie premii pielęgnacyjnej, jeżeli grunty te stanowią przedmiot współwłasności, - małżonka rolnika na przyznanie premii pielęgnacyjnej, jeżeli grunty te stanowią własność małżonka rolnika.
5.	<p>Dokumenty niezbędne do wypłaty piątej premii pielęgnacyjnej oraz piątej i następnych premii zalesieniowych:</p> <p>Kopia decyzji w sprawie przekwalifikowania zalesionego gruntu na grunt leśny albo zaświadczenie o przekwalifikowaniu zalesionego gruntu na grunt leśny w wyniku modernizacji ewidencji gruntów i budynków.</p>

18. Słowniczek i ważne skróty

ARiMR – Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

Czyszczenie wczesne – zabieg polegający na usuwaniu części drzewek z uprawy leśnej w celu kształtowania właściwej struktury drzewostanu i wzmocnienia procesu obiegu materii.

Działalność rolnicza – oznacza produkcję, hodowlę lub uprawę produktów rolnych, włączając w to zbiory, dojenie, hodowlę zwierząt oraz utrzymywanie zwierząt do celów gospodarczych, lub utrzymywanie gruntów w stanie, dzięki któremu nadają się one do wypasu lub uprawy.

EFROW – Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Gatunki domieszkowe i biocenotyczne – gatunki drzew i krzewów iglastych i liściastych wprowadzane w małych ilościach do upraw leśnych w celu wzbogacenia ich składu gatunkowego i wzmocnienia mechanizmów biologicznej ochrony lasu.

GUS – Główny Urząd Statystyczny.

Premia pielęgnacyjna – rozumie się przez to roczną premię na hektar w celu pokrycia kosztów utrzymania - stanowiącą zryczałtowaną płatność z tytułu poniesionych kosztów prac pielęgnacyjnych oraz ochrony wykonanego zalesienia lub gruntów z sukcesją naturalną przed zwierzyną, w przeliczeniu na hektar gruntów, wypłacaną corocznie przez 5 lat.

Premia zalesieniowa – rozumie się przez to roczną premię na hektar w celu pokrycia kosztów utraconych dochodów z działalności rolniczej – stanowiącą zryczałtowaną płatność, w przeliczeniu na hektar gruntów, wypłacaną corocznie przez 12 lat.

PROW – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Rozporządzenie zalesieniowe – Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 maja 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy w ramach działania „Inwestycje w rozwój obszarów leśnych i poprawę żywotności lasów” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (Dz. U. z 2015 r. poz. 655 oraz z 2016 r. poz. 321).

Wsparcie na zalesienie – rozumie się przez to koszty założenia - stanowiące jednorazową, zryczałtowaną płatność z tytułu poniesionych kosztów wykonania zalesienia oraz ewentualnego jego ogrodzenia lub ewentualnego palikowania, w przeliczeniu na hektar gruntów, wypłacaną w pierwszym roku zalesienia.

Trwałe użytki zielone i pastwiska trwałe – w rozumieniu art. 4 ust. 1 lit. h rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1307/2013 oznaczają grunty wykorzystywane do uprawy traw lub innych pastewnych roślin zielnych rozsiewających się naturalnie (samosiewnych) lub uprawianych (wysiewanych), które nie były objęte płodozmianem danego gospodarstwa rolnego przez okres pięciu lat lub dłużej.

19. Adresy instytucji zaangażowanych w PROW na lata 2014–2020

Szczegółowe informacje na temat możliwości korzystania z pomocy w ramach działania zalesieniowego można otrzymać w jednostkach terenowych Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Ośrodkach Doradztwa Rolniczego i nadleśnictwach – zgodnie z zakresem zadań realizowanych przez poszczególne instytucje.

Instytucja	Adres	Telefony		Strona www
Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi	ul. Wspólna 30 00-930 Warszawa	22 623 10 00	centrala	www.minrol.gov.pl
		22 623 12 34	Departament Płatności Bezpośrednich	
Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Centrala	ul. Poleczki 33 02 - 822 Warszawa	800 38 00 84	infolinia	www.arimr.gov.pl
		22 318-49-60	Departament Płatności Bezpośrednich	
		22 318-45-60	Departament Baz Referencyjnych i Kontroli Terenowych	
Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie	ul. Pszczelińska 99 05-840 Brwinów,	22 729 66 34 do 38		www.cdr.gov.pl
Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych	ul. Grójecka 127, 02-124 Warszawa	22 589 82 20	Wydział Gospodarki Leśnej	www.lp.gov.pl

MINISTERSTWO ROLNICTWA I ROZWOJU WSI
ul. Wspólna 30
00-930 Warszawa
www.minrol.gov.pl

